

Đổi mới tiết sinh hoạt lớp cuối tuần bằng mô hình Tiết học hạnh phúc

I. ĐIỀU KIỆN HOÀN CẢNH TẠO RA SÁNG KIẾN

“*Nghề dạy học là nghề cao quý nhất trong tất cả các nghề cao quý vì nó sáng tạo ra những con người sáng tạo*” - sinh thời cố thủ tướng Phạm Văn Đồng đã từng nói như thế về nghề dạy học, về sự nghiệp “trồng người”. Đặc biệt, thế kỉ XXI – thế kỉ của khoa học, công nghệ đòi hỏi nghề dạy học phải đào tạo nhiều hơn nữa những con người năng động, có đủ đức, đủ tài, vừa hồng vừa chuyên để bắt kịp thời cuộc, những biến động của thế giới và đưa Việt Nam “sánh vai cùng các cường quốc năm châu” như lời Bác Hồ đã dạy. Trước tình hình đó, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã tiến hành nhiều chủ trương, giải pháp đổi mới nhằm nâng cao chất lượng giáo dục, đồng thời xây dựng một mô hình giáo dục hiện đại, thân thiện và hiệu quả. Điển hình là chủ trương “Trường học thân thiện, học sinh tích cực” đã được triển khai hơn 10 năm qua. Tháng 4/2018, mô hình “Trường học hạnh phúc” được thí điểm ở một số trường học ở Huế và đến nay đang được triển khai tại các trường học trên cả nước. Ngày 22/4/2019 Bộ Giáo dục và Đào tạo phát động phong trào “Triển khai kế hoạch nâng cao ứng xử sư phạm, đạo đức nhà giáo vì một trường học hạnh phúc”. Những tập của bộ phim tài liệu “*Thầy cô chúng ta đã thay đổi*” đã được phát trên kênh VTV7 – Đài Truyền hình Việt Nam là những thông điệp đã lan toả, trao đi sự thay đổi nhằm vun đắp cho những trường học hạnh phúc bởi lẽ “*Dạy học bao gồm nhiều việc hơn là sự trao đi tri thức, nó đòi hỏi truyền cảm hứng cho sự thay đổi*” (William Arthur Ward).

Đúng vậy, thầy cô thay đổi để học sinh được hạnh phúc và học sinh hạnh phúc là thầy cô hạnh phúc. Sẽ chẳng có gì hạnh phúc bằng đối với các em học sinh khi “*mỗi ngày đến trường là một ngày vui*”, các em vừa được trau dồi tri thức, vừa được yêu thương và vừa được cho đi sự yêu thương.

Để có được một “Trường học hạnh phúc” thì cần phải có những “Lớp học hạnh phúc”, “Tiết học hạnh phúc”. Đối với một giáo viên, ngoài công tác giảng dạy thì công tác chủ nhiệm cũng quan trọng không kém. Tôi thiết nghĩ chính việc là giáo viên chủ nhiệm sẽ có cơ hội nhiều hơn để góp phần vào việc xây dựng một trường học hạnh phúc.

Đổi mới tiết sinh hoạt lớp cuối tuần bằng mô hình Tiết học hạnh phúc

Bởi lẽ, giáo viên chủ nhiệm có điều kiện để gần gũi học sinh, đặc biệt là những tiết sinh hoạt cuối tuần khi không bị gò bó vào việc sẽ phải hoàn thành bao nhiêu phần trăm kiến thức giáo viên có thể linh động, sáng tạo để tạo ra những tiết học vui tươi, thoái mái và ý nghĩa. Thế nhưng trên thực tế hiệu quả của tiết sinh hoạt cuối tuần đem lại không phải như vậy. Phần lớn các em học sinh được hỏi cảm thấy không hứng thú với các tiết sinh hoạt vì nó đơn điệu, nhảm chán và nặng nề. Thông thường, giáo viên dùng tiết sinh hoạt để lặp đi lặp lại một việc: nhận xét tình hình lớp, phê bình học sinh mắc khuyết điểm, đưa ra hình thức xử phạt, phổ biến kế hoạch tuần tiếp theo. Và như vậy, nhiều học sinh nhất là những học sinh yếu, học sinh hay mắc khuyết điểm còn sợ các tiết sinh hoạt. Xưa kia Khổng Tử đã từng nói: “*Biết mà học không bằng thích mà học, thích mà học không bằng vui say mà học*”. Vậy tại sao thầy, cô giáo chủ nhiệm không tạo ra những tiết học sôi nổi với sự đa dạng của chủ đề, những hình thức tổ chức phong phú để tạo nên sự hứng khởi cho học sinh, để những tiết sinh hoạt trở thành những liều thuốc bồi dưỡng tinh thần, tiếp thêm sức mạnh cho các em vui say học tập và tích cực rèn luyện đạo đức.

Trường THCS Trần Đăng Ninh là trường THCS chất lượng cao của Thành phố Nam Định. Trong những năm qua thầy và trò nhà trường luôn tự hào về những thành tích mình đã đạt được. Có được thành quả như vậy là nhờ sự chỉ đạo đúng đắn của Ban giám hiệu, sự nỗ lực của giáo viên và học sinh. Chúng tôi luôn tâm niệm và thực hiện theo lời kêu gọi: “*Mỗi thầy cô giáo là một tấm gương đạo đức, tự học và sáng tạo*”, “*Chất lượng là danh dự của nhà trường*”. Ngoài việc trau dồi chuyên môn, truyền tải kiến thức cho học sinh, là một giáo viên chủ nhiệm nhiều năm tôi luôn chú trọng đến việc giáo dục đạo đức, nhân cách cho học sinh qua những tiết sinh hoạt cuối tuần. Đó là sự lồng ghép, đổi mới, đa dạng hóa các hình thức sinh hoạt, quan tâm sâu sắc đến học sinh để các em thực sự có một tiết sinh hoạt cuối tuần vui tươi, bồi ích. Vì những lí do trên, tôi chọn đề tài: “**Đổi mới tiết sinh hoạt lớp cuối tuần bằng mô hình Tiết học hạnh phúc**”

Đổi mới tiết sinh hoạt lớp cuối tuần bằng mô hình Tiết học hạnh phúc

và toàn diện của học sinh. Gần đây, Đảng, Nhà nước và Bộ Giáo dục cũng rất quan tâm đến vấn đề này khi ra sức khuyến khích xây dựng các lớp học hạnh phúc, trường học hạnh phúc. Theo TS. Nguyễn Tùng Lâm (Chủ tịch hội tâm lí giáo dục Hà Nội): “*Lâu nay chúng ta áp dụng cách giáo dục áp đặt nên đã gây những trở ngại trong học tập cho học sinh. Vì vậy, đã đến lúc chúng ta phải thay đổi, tạo nên những cởi mở, hòa đồng, chia sẻ trong mối quan hệ giữa thầy và trò*”. Và ông cũng cho rằng: “*Chúng ta cần xây dựng những lớp học hạnh phúc, trường học hạnh phúc để giáo viên và học sinh đều cảm thấy thoải mái, vui vẻ, hứng thú trong dạy – học*”.

Dự án “Trường học hạnh phúc” lấy cảm hứng từ mô hình Happy School của UNESCO, ứng dụng phương pháp Học tập Cảm xúc và Xã hội của thế giới (Social and Emotional Learning) và được thiết kế bởi Giáo sư Hà Vĩnh Thọ. Theo UNESCO có 22 tiêu chí để tạo ra một trường học hạnh phúc. Còn ở Việt Nam, Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo Phùng Quang Nhạ chỉ ra 3 yếu tố cốt lõi trong một trường học hạnh phúc đó là: “*Yêu thương, An toàn và Tôn trọng*”. “*Yêu thương*” tức là ở trường học cả thầy cô, học sinh và phụ huynh đều cảm thấy hạnh phúc; Thầy cô tìm được niềm đam mê, nhiệt huyết giảng dạy; Học sinh có hứng thú với giờ học, không bị áp lực căng thẳng, thỏa sức vui đùa, hòa đồng cùng bạn bè; Phụ huynh tin tưởng, giao phó tương lai con em mình cho nhà trường. “*An toàn*” là trường học không có bạo lực học đường, đánh nhau, xô xát, những tai nạn đáng tiếc như tự tử vì áp lực. “*Tôn trọng*” là ngôi trường không có hành vi, lời lẽ vi phạm đạo đức xã hội, xúc phạm nhân phẩm, danh dự nhà giáo, là nơi phải biết tôn trọng sự khác biệt, không áp đặt một cá nhân lên cái chung của tập thể.

Theo điều 28 của luật giáo dục về nội dung, phương pháp giáo dục phổ thông: Phương pháp giáo dục phổ thông phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, sáng tạo của học sinh; phù hợp với đặc điểm từng lớp học, môn học, bồi dưỡng phương pháp tự học, khả năng làm việc theo nhóm; rèn luyện khả năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn; tác động đến tình cảm, đem lại niềm vui, hứng thú học tập cho học sinh. Tiết sinh hoạt cuối tuần theo Điều lệ trường phổ thông cũng là một tiết học chính khóa do giáo viên

Đổi mới tiết sinh hoạt lớp cuối tuần bằng mô hình Tiết học hành phúc

chủ nhiệm phụ trách. Tiết sinh hoạt lớp có vai trò, vị trí hết sức quan trọng trong việc biến các yêu cầu của nhà trường thành nhiệm vụ mà lớp phải thực hiện. Ở đó sẽ hiển thị toàn bộ những hoạt động, kết quả, thành tích mà các em đạt được để bạn bè, thầy cô tuyên dương, khích lệ; giúp các em nhận ra những thiếu sót mà các em mắc phải trong một tuần học tập và rèn luyện để được bạn bè, thầy cô sẻ chia, giúp đỡ tìm ra biện pháp để các em sửa chữa, tiến bộ hơn. Là nơi để các em thể hiện tài năng của mình thông qua những tiết mục văn nghệ, những cuộc thi, các em hiểu nhau hơn qua những cuộc trò chuyện, giao lưu, từ đó nâng cao tinh thần đoàn kết tập thể. Muốn đạt được điều đó, khi bắt đầu năm học giáo viên chủ nhiệm cần xác định rõ các yêu cầu, nguyên tắc đổi mới tiết sinh hoạt lớp cuối tuần, bao gồm:

Thứ nhất, nội dung tiết sinh hoạt phải bổ ích, gắn với nhu cầu xã hội, phù hợp với hứng thú, kinh nghiệm, trình độ của học sinh THCS

Thứ hai, đa dạng hóa hình thức tổ chức sinh hoạt lớp nhưng phải phù hợp với điều kiện, cơ sở vật chất của nhà trường.

Thứ ba, phải phát huy thế mạnh của hoạt động nhóm, tổ.

Thứ tư, tăng cường vai trò của học sinh, phát huy tính chủ động, sáng tạo của học sinh. Học sinh là chủ thể, giáo viên chủ nhiệm là người hướng dẫn.

Thứ năm, có sự giao lưu đối thoại giữa giáo viên chủ nhiệm và học sinh, giữa các em học sinh với nhau.

Thứ sáu, phải có sự chuẩn bị kỹ càng ở cả giáo viên và học sinh.

Như vậy, theo nguyên tắc đổi mới nói trên thì một tiết sinh hoạt lớp phải đổi mới ở nhiều phương diện cả về nội dung, hình thức tổ chức, vai trò của học sinh, giáo viên chủ nhiệm, phương pháp tổ chức, các bước tiến hành. Nếu làm được những điều đó thì tiết sinh hoạt lớp không chỉ là một tiết học thông thường mà còn giáo dục đạo đức, nhân cách, phát huy sự tự chủ, năng động của học sinh, khơi nguồn cho các em sáng tạo như

Đổi mới tiết sinh hoạt lớp cuối tuần bằng mô hình Tiết học hạnh phúc

Có em cho rằng: *Với tớ và hội bạn ở lớp thì tiết sinh hoạt nhẹ nhõm lắm vì không phải học môn gì cả, tha hồ xả hơi. Cô giáo vừa hiền vừa ít nói chả mấy khi tham gia tiết sinh hoạt, giao hết cho cán bộ lớp.*

Có em lại tâm sự: *Tất nhiên chúng tớ chẳng bao giờ đoán được nội dung tiết sinh hoạt. Cô giáo chủ nhiệm với mấy cán bộ lớp sẽ tổng kết lại những gì ghi trong sổ Nam Tào (Sổ ghi đầu bài) rồi phê bình, kiểm điểm trước lớp. Cái mới duy nhất là nín thở chờ xem tuần này anh nào nhà ta bị lên thớt và vận xui tới đâu với mấy hình phạt...*

Theo khảo sát của nhóm nghiên cứu gồm các tác giả Nguyễn Văn Lượt – Phạm Văn Sơn – Nguyễn Thị Nhật Phương, khoa tâm lí học, trường Đại học khoa học xã hội và nhân văn – Đại học quốc gia Hà Nội về “*Cảm nhận hạnh phúc ở trường học của học sinh trung học phổ thông*” được khảo sát ở một số trường trung học phổ thông ở Hà Nội và Đà Nẵng thì kết quả một học sinh cho rằng: “*Nhiều khi em cảm thấy giống như là mình không thuộc về nơi này, có nhiều áp lực từ nhiều phía, áp lực thành công trong mọi việc, suôn sẻ ở mọi việc mà mình không đạt được điều đó mình cảm thấy mình không có gắng đủ*”. Hay một học sinh khác thì nói: “*Học ở trường áp lực thi cử là rất lớn, em cảm thấy rất mệt mỏi*”. Vậy liệu các em mệt mỏi, chán nản, lo lắng thì mục tiêu giáo dục “*Mỗi ngày đến trường là một ngày vui*”, “*Trường học thân thiện, học sinh tích cực*”, “*Trường học hạnh phúc*” liệu có đạt được không?

Năm học 2021-2022, lớp 7A6, lớp tôi chủ nhiệm có 30 em học sinh, trong đó 8 học sinh nam và 22 học sinh nữ. Là lớp học Tự chọn Văn nên về cơ bản các em ngoan, ít có biểu hiện tiêu cực. Không có học sinh cá biệt nên mỗi tiết sinh hoạt cuối tuần đều diễn ra một cách bình lặng, suôn sẻ nhưng tôi nhận thấy học sinh của mình không vui, không thoải mái và không hào hứng đối với mỗi tiết sinh hoạt lớp. Bản thân tôi nhận thấy phải thay đổi nội dung, hình thức tổ chức tiết sinh hoạt lớp. Tôi đã tiến hành khảo sát bằng phiếu (Nội dung phiếu điều tra được trình bày ở phụ lục 1).

Kết quả thu được như sau:

Đổi mới tiết sinh hoạt lớp cuối tuần bằng mô hình Tiết học hạnh phúc

Lưu ý: Phiếu điều tra không yêu cầu ghi tên người được điều tra để đảm bảo tính khách quan.

Bảng 1

Lớp	Sĩ số	Cảm nhận về tiết sinh hoạt lớp cuối tuần					
7a6	30	Rất thích		Thích		Không thích	
		Số lượng	%	Số lượng	%	Số lượng	%
		0	0	13	43%	17	57%

Bảng 2

Lớp	Sĩ số	Em có muốn thay đổi cách thức sinh hoạt lớp cuối tuần hay không?			
7a6	30	Có		Không	
		Số lượng	%	Số lượng	%
		30	100	0	0

2.2.2. Nguyên nhân của vấn đề

Từ thực trạng tiết sinh hoạt, qua những tâm sự với học sinh: trực tiếp, gọi điện, nhắn tin qua zalo, facebook, tôi nhận thấy một số lí do khiến tiết sinh hoạt lớp nhảm chán, không phát huy được hiệu quả là:

- Nội dung sinh hoạt lớp khô cứng, lặp đi lặp lại, không thực sự gắn với nhu cầu của học sinh.
- Hình thức tổ chức giờ sinh hoạt lớp đơn điệu, nhảm chán, không hứng thú với học sinh bởi các em không được cùng nhau tổ chức, tham gia vào giờ sinh hoạt lớp.